

HSO Stockholms stad

Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad
– 31 föreningar i samverkan

2017-04-13

Finansroteln
RI-remissvar.SLK@stockholm.se

KF/KS kansli
Stadshuset
105 35 Stockholm

Yttrande över remiss om Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm – Lägesrapport av hållbarhetskommisionens arbete, dnr 159-1936/2016

Handikappföreningarnas samarbetsorgan (HSO) i Stockholms stad är en paraplyorganisation för funktionshinderorganisationer verksamma inom staden. Vi verkar bl.a. för att stärka våra medlemsföreningars arbete för mänskliga rättigheter, full delaktighet och jämlikhet på alla områden i samhället. HSO representerar 31 föreningar med sammanlagt drygt 30 000 enskilda medlemmar inom ett brett spektrum av funktionsnedsättningar.

Vi anser att en remiss som berör hållbarhetskommisionens arbete borde remitteras till funktionshindersrörelsen, vilket inte skett. Det är beklagligt att staden väljer att inte samråda med funktionshinderorganisationerna i frågor som är av stadsövergripande karaktär och där funktionshindersperspektivet behöver beaktas systematiskt för att inte gruppen ska osynliggöras. Det är särskilt bekymmersamt när de slutsatser som kan dras ur de rapporter som tas fram på uppdrag av kommissionen bl.a. ska utgöra en grund för stadens prioriteringar genom integrering av kommissionens analyser och förslag på åtgärder i stadens budgetprocess.

Om syftet med kommissionens arbete är att minska ojämlikheten bland stadens invånare anser vi det nödvändigt att bakgrundsvariabeln personer med funktionsnedsättning finns med i kommissionens rapporter och analyser. Endast då kan staden få en mer korrekt bild av hur jämlikhetsläget i staden faktiskt ser ut.

Livsvillkoren ser olika ut för skilda grupper i befolkningen men personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta. Om man studerar hälsa, livslängd och skattad livskvalitet blir detta särskilt tydligt. Det är ett faktum att bland personer med funktionsnedsättning är arbetslösheten hög och få skaffar sig högre utbildning. Deltagandet i fritidsaktiviteter är lägre, privatekonomin svagare och såväl fysisk som psykisk hälsa är sämre om man jämför med personer utan funktionsnedsättning. Diskriminering och utanförskap är betydligt vanligare. Gruppen är också underrepresenterad i demokratiska processer och utsätts för våld och övergrepp i högre grad än övriga befolkningen. Kvinnor/flickor med funktionsnedsättning har dessutom generellt sämre livsvillkor än män/pojkar med funktionsnedsättning.

Kommissionen kartlade i sin första rapport ”Skillnadernas Stockholm” ojämlikhet inom områden som välbefinnande, hälsa, uppväxtvillkor, utbildning, arbete, boende, stadsmiljö och trygghet. Inom samtliga dessa områden möter personer med funktionsnedsättning diskriminering och lever med sämre livsvillkor, men i nästan alla avsnitt av kommissionens rapport osynliggjordes detta. På över 80 sidor text nämndes personer med funktionsnedsättning endast i två korta passager. Att kommissionen valde att inte belysa hur livsvillkoren skiljde sig åt mellan personer med olika funktionsnedsättningar och befolkningen i övrigt var en allvarlig brist då nästa steg i kommissionens arbete var att utveckla strategier och åtgärdsförslag.

Vi kan tyvärr konstatera att i tre av de fyra rapporter som remissen behandlar saknas ett funktionshinders- och tillgänglighetsperspektiv. Det gäller rapporterna ”Staden där vi möts”, ”Medborgare med mandat” och ”Den lärande skolan”.

Det arbete som sker utifrån stadens *Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning*, vilket just nu är under revidering, nämns inte. Den största kompletterande demokratiorganisationen som finns med i den förberedande processen till politiska beslut, nämligen funktionshindersråden (samt pensionärsrådet) med av staden reglementerad uppgift i närmare trettio nämnder och styrelser, nämns endast på två ställen i bisatser i rapporten ”Medborgare med mandat”. De 27 råden för funktionshindersfrågor som finns idag engagerar mellan 150 och 200 personer från funktionshindersrörelsen och har bakom sig drygt 30 000 medlemmar – och därutöver betydligt fler icke-medlemmar – som de förväntas företräda. Det är uppenbart att rapportskrivarna inte har full insikt i sitt ämnesområde och de berörda rapporterna har därför fått en slagsida åt allmänna diskussioner i stället för att vara baserade på fakta och kunskap om förhållandena i Stockholms stad. Viktiga delaktighets- och tillgänglighetsaspekter har helt glömts bort.

Rapporten ”Dold potential” är helt annorlunda genom att den inventerar och går ner i detalj och belyser de verkliga problemen. Den visar med önskvärd tydlighet det som vi inom funktionshindersrörelsen pekat på i många år, nämligen att den grupp som har absolut svårast att komma ut i arbete är människor med funktionsnedsättningar. I rapporten jämförs de i första hand med utrikes födda. Det som rapporten dock inte visar är de långsiktiga konsekvenserna av att

ungdomar inte kommer ut på arbetsmarknaden. Bland personer med funktionsnedsättning är det mycket vanligt att de aldrig kommer ut på arbetsmarknaden, d.v.s. att den situation de har direkt efter skolan fortsätter hela livet. Det finns ingen annan grupp på arbetsmarknaden som har det problemet, inte heller de utrikes födda.

Det fordras enligt vår mening också nya metoder för att arbeta konkret och operativt med att skapa arbeten som passar personer med funktionsnedsättning utifrån ett individperspektiv. Det går inte längre att enbart utifrån generella stimulanser och regler att tro att situationen kommer att lösa sig. Det innebär bl.a. att de grepp som kommissionens delrapport innehåller behöver kompletteras eller utformas med konkret stöd för varje enskild individ.

I rapporten ”Den lärande skolan” nämns att studier visat på att unga med funktionsnedsättning i lägre utsträckning har goda skolresultat och att förre studerar vidare. Gruppens studieresultat har också försämrats över tid. Det framgår också att elever med behov av särskilt stöd inte får det stöd de behöver och har rätt till för att klara sin skolgång.

I den inledande sammanfattningen tas upp att vissa grupper har sämre förutsättningar att klara skolgången: elever med lågutbildade föräldrar och sent immigrerade barn och ungdomar samt elever boende i socioekonomiskt ogynnsamma områden. Inget nämns om gruppen elever med funktionsnedsättning, som man vet upplever skolarbetet som mer stressande än andra elever. De är också utsatta för mobbning och kränkande behandling i högre grad än andra elever.

Vi ser att den stödbaserade inkludering som Stockholms stads skolor ska kunna erbjuda alla elever i behov av särskilt stöd riskerar att endast omfatta den fysiska miljön och inte den avgörande pedagogiska och sociala inkluderingen. Det är nödvändigt att omfattande och riktade insatser sätts in för de elever med funktionsnedsättning som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen och till dem som vantrivs i skolan p.g.a. bristande stöd, bristande tillgänglighet eller bristande social gemenskap.

Om jämlikhet ska uppnås inom områden som skola, arbete, stadsplanering och demokrati kan man inte bortse från vissa grupper och deras förutsättningar. Det måste vara utgångspunkten för kommissionens arbete. Mot bakgrund av de alarmerande uppgifter som framkommer ur rapporten ”Dold potential” hoppas vi att kommissionen nu inser vikten av att ett funktionshindersperspektiv systematiskt finns med i dess fortsatta arbete.

Med vänlig hälsning

Lena Huss
Ordförande

Håkan Jarmar
Vice ordförande

Wanda Scherdin
Kanslichef